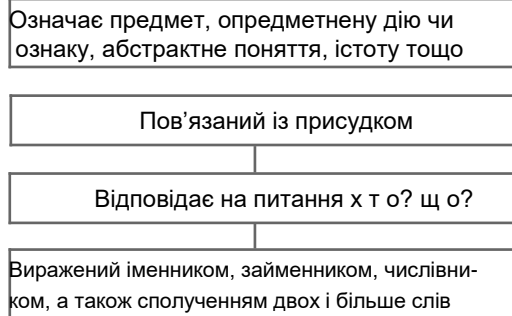

Головні члени речення

Підмет – головний член речення

Способи вираження підмета

Простий підмет

1. Іменник у Н. в.
2. Іменна частина мови у Н. в. :
 - а) займенник;
 - б) прикметник(у значенні іменника);
 - в) числівник;
 - г) дієприкметник(у значенні іменника).
3. Інфінітив.
4. Вигук у значенні іменника.

Складений підмет

1. Кільк. числ. два, три, чотири + ім. у Н. в. мн.
2. Інші числівники + іменник у Р.в. мн.
3. Слово з кількісним значенням типу багато, чимало, трохи + ім. у Р.в. мн
4. Ім. із значенням обмеження в Н.в. + ім. у Р.в.
5. Ім. або займ. у Н.в. + ім. в О.в.
6. Складна власна назва.
7. Назва твору, цитата.
8. Прізвище, ім'я та по батькові людини.

Виконайте тестові завдання

Підмет

1. Виділене слово є підметом у реченні
 - А **Нас** пригоди впинить не в силі.
 - Б Хвилястий вітер пелехатий **мені** спокою не дає.
 - В Правду вітер той шепоче і розважить **зорі** хоче.
 - Г Надворі дмухав весняний скажено-веселий **вітер**.
2. Простий підмет ужито в реченні
 - А Кожен є ковалем свого щастя.
 - Б Кожен із нас не може жити поза суспільством.
 - В Центром формування культури спілкування в Україні стала Києво-Могилянська Академія.
 - Г Усі ми дужі дружбою своєю
3. Простий підмет ужито в реченні
 - А З журбою радість обнялась . Б Знову в серці дивовижно щастяз мрією сплелись.
 - В Десь ключ птахів небачених летить
 - Г Ішли дві долі різним и шляхами.
4. Складений підмет ужито в реченні
 - А І нехай наше життя буде чудесною піснею.
 - Б Стало пахучим і свіжим повітря після грози.
 - В **Сталося все, що мусило статись.**
 - Г П'ять учнів відмовилися їхати на екскурсію.
5. Складений підмет ужито в реченні
 - А Гордо несе свої води Дніпро.
 - Б Багато квітів додали їй настрою.
 - В Я дуже радий вам допомогти.
 - Г Брати не мали охоти поступатися суперникам.
6. Підмет виражений неозначеною формою дієслова в реченні
 - А Пан залишиться паном, щоб він не базікав.
 - Б На березі сиділо четверо.
 - В Сміятися над розумними людьми – це привілей дурнів
 - Г Суха морська трава може шелестіти під ногами.
7. Підмет виражений займенником у реченні
 - А Хай оживає істина стара: людина починається з добра!
 - Б Хто принижує оточуючих, той ніколи не буде великий сам.
 - В Мені тринадцятий минало
 - Г Скрипуче дерево стоїть довго.
8. Підмет виражений поєднанням двох іменників у реченні
 - А Розумні вчаться для того, щоб знати.
 - Б Усі повинні мати загальну культуру, інтелект, порядність.
 - В Там над водою купка людей лагодилась сідати в човен.
 - Г Є в нашому житті ще чимало об'єктів для нещадної сатири.
9. Підмет виражений фразеологізмом у реченні
 - А Бити байдики — улюблена справа.
 - Б Він наговорив сім мішків гречаної вовни.
 - В Пішов козак світ за очі.
 - Г Ви послухайте його й на вус намотайте.
10. Підмет виражений прикметником, що перейшов у іменник, у реченні

А Гірським грудкастим путівцем тягнуться троє.

Б Відтак розпочиналося оте велике дійство.

В Промайнуло чимало літ.

Г Перехожі здивовано озиралися на мене, знизували плечима.

11. Підмет виражений власною назвою в реченні

А І якщо впадеш ти на чужому полі прийдуть з України верби і тополі

Б Ми довго дивилася на Тетяну Михайлівну.

В В синім небі Чумацький Шлях показує дорогу.

Г Я передплачую газету «Голос України».

12. Правильно виділений підмет у реченні

А Новий рік завжди був бажаним святом у кожній родині.

Б Новий рік завжди був бажаним святом у кожній родині.

В Новий рік завжди був бажаним святом кожній родині.

Г Новий рік завжди був бажаним святом у кожній родині.

Присудок – головний член речення

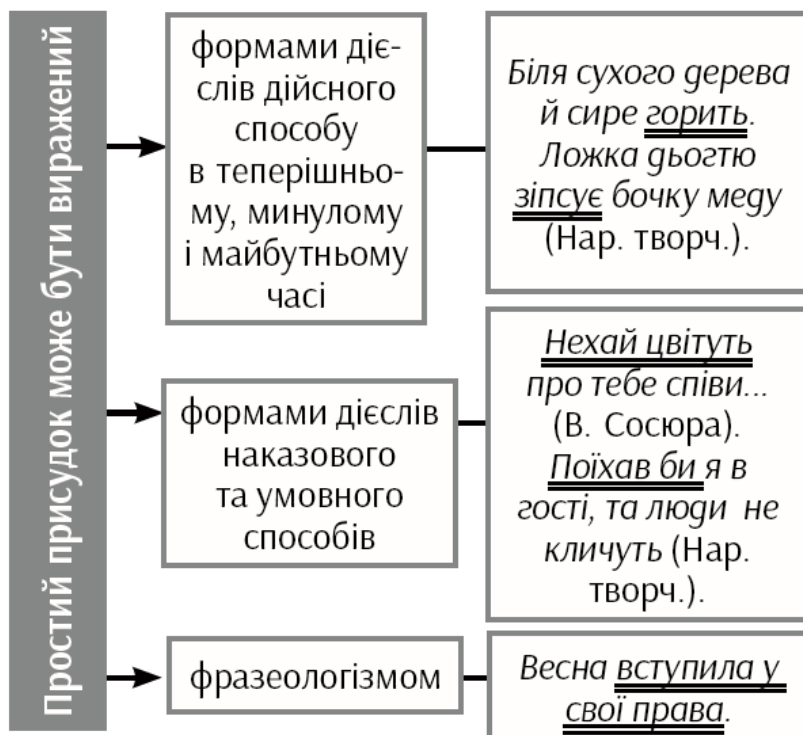
Означає дію, стан, ознаку чи належність

Пов'язаний із підметом

Відповідає на питання що робить предмет? що з ним робиться? який він є? хто він такий?

Виражений формами дієслів дійсного, наказового або умовного способу, фразеологізмом

Способи вираження простого присудка

Складений дієслівний присудок

Допоміжне дієслово зі значенням:
а) початку дії, її тривалості чи завершення (почати, кинутися, продовжувати, закінчувати, припинити та ін.);
б) можливості чи неможливості, волевиявлення (могти, уміти, бажати, хотіти, вирішити, намагатися та ін.).

+

неозначена форма дієслова

=

припинили рухатися,
хотів повідомити,
вирішила промовчати та ін.

Складений іменний присудок

Дієслово-зв'язка (вказує на час, особу, спосіб)

+

іменна частина, виражена:

- іменником;
- прикметником;
- займенником;
- дієприкметником;
- фразеологізмом

=

був другим, став розумнішим,
виявився своїм, були переконані,
був лебединою піснею

Виконайте тестові завдання

Присудок

1. Складений іменний присудок є в усіх реченнях, ОКРІМ

А Сперечатись з Гомером – справа марна.

Б А діти – мов букети піднебесні.

В Ти, бачу, гайдакакам був би рад.

Г Отари сірих хмар лежать безрушно й сонно.

2. Простий дієслівний присудок ужито в реченні

А Я хочу погостювати в батька-матері.

Б Але маршрут був дуже добре знайомий.

В Вона була складена з двох тонів.

Г Навшпіньки виглядають жоржини через тин.

3. Складений дієслівний присудок вжито в реченні

А Поговорили та й розійшлися, забули.

Б На Січ почали вчащати посли від турка.

В Давнє золото було розмінано на мідяки дрібних, а інколи й приватних

починань.

Г Турки рідкокористувалися рушницями.

4. Визначте, яким членом речення є виділене слово

І всюди встигав побувати писар Війська Запорозького.

А простим дієслівним присудком Б складеним дієслівним присудком

В складеним іменним присудком

5. Визначте, яким членом речення є виділене слово

Він був незвичний, той смуток.

А простим дієслівним присудком Б складеним дієслівним присудком

В складеним іменним присудком

6. Присудок виражений іменником у реченні

А Мова - то вічний скарб.

Б Рідне слово вабить і чарує.

В Стозвуко дзвенить рідне слово.

Г Нас єднає рідна мова.

7. Укажіть речення з дієслівним складеним присудком

А Твір я буду писати завтра.

Б Подруга буде їхати додому поїздом.

В Дівчина почала вишивати скатертину.

Г Це була лебедина пісня композитора.

8. Укажіть речення зі складеним іменним присудком

А На початку благодатного літа річки стають тихі й прозорі.

Б Радісно затремтіло моє серце.

В Голос Михайла Драгоманова не стихає над Україною і світом.

Г Усе повинне підкорятися зусиллям розуму.

9. Знайти рядок, у якому є складений дієслівний присудок.

А Від того часу та сосна не давала мені спокою.

Б На довгих ніжках-галузінках ішов назустріч великий птах.

В Починав жевріти схід сонця.

Г Мова моїх земляків наповнювала мене невідомою раніше радістю й силою.

10. Складений дієслівний присудок є в кожному реченні, ОКРІМ

А Але серце спинятись не хоче.

Б Пан, брате, милувать не стане.

В Бійці намагались йти без шуму.

Г Мав Сашко вдачу жваву, невгамовну й веселу.

11. Складений іменний присудок є в кожному реченні, ОКРІМ

А Непомітно для батьків син став дорослим .

Б Вранці на палубі я був першим.

В Хтось нам повинен відчиняти двері.

Г Один з останніх його рейсів був винятковим

12. Правильно підкреслено присудок у реченні

А Потім уже Софійка стала розглядати Заболотного спокійно.

Б Треба твердо нам в бою стояти.

В Але серце спинятись не хоче .

Г Вибрати не можна тільки Батьківщину.

Тире між підметом і присудком

Тире ставимо	Тире не ставимо
<ol style="list-style-type: none">1. Якщо підмет і присудок виражені іменниками у формі називного відмінка: <i>Малі дітки – ясні зірки, світять і радують у темну ніч.</i>2. Якщо підмет і присудок виражені неозначеною формою дієслова: <i>Спати – не воювати.</i>3. Якщо перед присудком, вираженим іменником у формі називного відмінка, стоять слова це, то, ось, значить: <i>Пам'ятаймо, що держава – це ми.</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Якщо підмет виражений особовим займенником: <i>Ти друг, ти вірність.</i>2. Якщо присудок має порівняльне значення і вжитий зі сполучниками як, ніби, наче, немов, начебто: <i>Діти як квіти: поливай, то ростимуть.</i>3. Якщо перед присудком, вираженим іменником, ужито заперечну частку не: <i>Серце не камінь.</i>4. Якщо присудок виражений прикметником чи дієприкметником: <i>Почуття великі і глибокі.</i> <i>П р и м і т к а.</i> Якщо є необхідність стилістично виділити присудок, то перед ним ставимо тире. Наприклад: <i>Хмари в небі – мов сива шаль (В. Симоненко). Я – українець.</i>

Виконайте підсумкові тестові завдання

Прочитайте текст. Виконайте завдання після нього.

1. Київ одне з найкрасивіших міст Європи.

2. Найвитонченішою красою його є Софіївський собор і храм на честь Божої Мудрості.
3. Наші далекі (1) прадіди називали його “Диво велике”.
4. Якщо ми порівняє мого його з сучасними висотними будовами, собор (2) зовсім не високий.
5. Проте його бані із золотими хрестами (3) сягають неба.
6. Минають століття.
7. Змінюються життя.
8. Проте незмінною залишається (4) невмируща краса Софії Київської.

1. НЕПРАВИЛЬНО визначено підмет у реченні

- А другому
- Б третьому
- В четвертому
- Г п'ятому

2. Тире між підметом і присудком потрібно поставити в реченні

- А першому
- Б другому
- В третьому
- Г восьмому

3 – поміж поданих варіантів відповідей оберіть один правильний.

3. Підмет виражений прикметником у значенні іменника в реченні

- А Усі ми виносимо з дитинства романтичні спогади.

Б Більшість людей пише листи майже автоматично.

В Старенька розповіла про зведення церкви в селі.

Г З приємністю згадується дитинство.

4. Складений дієслівний присудок є в реченні

А Воля пахла настоем лугових трав і молодого сіна.

Б Блискавки розривали тьму на шмаття.

В За городом тихою срібною гладінню розлився ставок

Г Я прагнув забратися на самісіньку вершину сосни.

5. Складений іменний присудок є в реченні

А Сильний уміє захищати, уміє любити.

Б Гришка почав пригадувати.

В За Дніпром плив довгий журавлиний ключ.

Г День був літній, спекотний.

6. Пунктуаційну помилку допущено в реченні

А Життя – це пізнання світу.

Б Конвалія отруйна.

В Рідна пісня – наче срібний струмочок.

Г Добре слово – безцінна сила.

7. Пунктуаційну помилку допущено в реченні

А Добрий сусід – найближча родина.

Б Совість не смертельна.

В Миронів батько чоловік уже в літах.

Г Малий Мирон – дивна дитина.

ПЕРЕВІРТЕ ВІДПОВІДІ

ПІДМЕТ	
1	Г
2	А
3	А
4	Г
5	Б
6	В
7	Б
8	В
9	А
10	Г
11	В
12	Б

ПРИСУДОК	
1	Г
2	Г
3	Б
4	Б
5	В
6	А
7	В
8	А
9	В
10	Г
11	В
12	Б

Підсумкові

1	Б
2	А
3	В
4	Г
5	Г
6	В
7	В